

Stödboende – en ny placeringsform för barn och unga

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2015/16:43 Stödboende – en ny placeringsform för barn och unga, tolv motionsyrkanden som kommit in med anledning av propositionen samt åtta motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2015/16.

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i bl.a. socialtjänstlagen (2001:453). Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

De ändringar i socialtjänstlagen som utskottet tillstyrker innebär bl.a. att det i lagen förs in en ny placeringsform – stödboende för barn och unga i åldern 16–20 år. De nya reglerna innebär att socialnämnden ska sörja för att barn och unga som behöver vårdas eller bo i ett annat hem än det egna kan tas emot i ett stödboende. För att placera barn i åldern 16–17 år krävs särskilda skäl. För att enskilda yrkesmässigt ska få bedriva ett stödboende krävs enligt de nya reglerna tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg (Ivo), medan kommuner eller landsting som bedriver verksamhet med stödboende enbart ska anmäla denna verksamhet till Ivo.

Utskottet anser att motionsyrkandena bör avslås, i huvudsak med hänvisning till att de är tillgodosedda genom förslagen i propositionen.

I betänkandet finns en reservation (C) och ett särskilt yttrande (M, SD).

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Propositionens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden.....	7
Stödboende – en ny placeringsform för barn och unga	7
Reservation	13
Stödboende – en ny placeringsform för barn och unga, punkt 1 (C)	13
Särskilt yttrande	15
Översyn av regelverket för stödboenden, punkt 2 (M, SD)	15
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	16
Propositionen	16
Följdmotionerna	16
Motioner från allmänna motionstiden 2015/16	17
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	19

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Stödboende – en ny placeringsform för barn och unga

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453),
2. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,
3. lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga,
4. lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade,
5. lag om ändring i lagen (2007:171) om registerkontroll av personal vid sådana hem för vård eller boende som tar emot barn,
6. lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister,
7. lag om ändring i lagen (1998:621) om misstankeregister.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2015/16:43 punkterna 1–7 och avslår motionerna

2015/16:3262 av Christina Örnebjär m.fl. (FP) yrkandena 1 och 2,

2015/16:3263 av Johanna Jönsson (C),

2015/16:3265 av Emma Henriksson m.fl. (KD) yrkandena 1–6,

2015/16:1495 av Désirée Pethrus och Penilla Gunther (båda KD),

2015/16:2018 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 13,

2015/16:2489 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 2,

2015/16:2567 av Roland Utbult m.fl. (KD) yrkande 13,

2015/16:2568 av Emma Henriksson m.fl. (KD) yrkande 69,

2015/16:2978 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 9 och

2015/16:3241 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 15.

Reservation (C)

2. Översyn av regelverket för stödboenden

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:3264 av Cecilia Widegren m.fl. (M) yrkandena 1–3 och

2015/16:2482 av Cecilia Widegren m.fl. (M) yrkande 28.

Stockholm den 3 december 2015

På socialutskottets vägnar

Emma Henriksson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Henriksson (KD), Anna-Lena Sörenson (S), Cecilia Widegren (M), Lennart Axelsson (S), Margareta B Kjellin (M), Per Ramhorn (SD), Finn Bengtsson (M), Mikael Dahlqvist (S), Jan Lindholm (MP), Amir Adan (M), Kristina Nilsson (S), Karin Rågsjö (V), Hans Hoff (S), Yasmine Larsson (S), Staffan Danielsson (C), Christina Östberg (SD) och Christina Örnebjär (L).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I ärendet behandlar utskottet regeringens proposition 2015/16:43 Stödboende – en ny placeringsform för barn och unga och tolv motionsyrkanden som kommit in med anledning av propositionen. Vidare behandlas åtta motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2015/16.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut och förslagen i motionerna finns i bilaga 1. Lagförslagen finns i bilaga 2. Lagförslagen har granskats av Lagrådet.

Bestämmelsen i 3 kap. 3 a § socialtjänstlagen (2001:453) är föremål för förslag till ändring i den nu aktuella propositionen men också i proposition 2015/16:44 Genomförande av det moderniserade yrkeskvalifikationsdirektivet, som bereds av utbildningsutskottet. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari respektive den 18 januari 2016. Utbildningsutskottet avser att samordna de kolliderande lagförslagen i sitt kommande betänkande 2015/16:UbU6 Genomförande av det moderniserade yrkeskvalifikationsdirektivet.

På utskottssammanträdet den 24 november 2015 informerade statsrådet Åsa Regné, Socialdepartementet, om ensamkommande flyktingbarn. I samband med informationen överlämnades Socialdepartementets promemoria Pågående arbete och åtgärder inom Regeringskansliet gällande mottagandet av ensamkommande barn till utskottet.

På utskottssammanträdet den 25 november 2015 informerade företrädare för Socialstyrelsen, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) samt Folkhälsomyndigheten om flyktingsituationen i Sverige. I samband med informationen lämnades följande promemorior över till utskottet:

- Socialstyrelsen: Den rådande flyktingsituationen – Socialstyrelsens arbete
- Folkhälsomyndigheten: Människor på flykt – vägledning om smittskydd till hälso- och sjukvården
- SKL: Behov av regeländringar med anledning av flyktingsituationen.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en ny placeringsform – stödboende – i socialtjänstlagen (2001:453) för barn och unga i åldern 16–20 år. Socialnämnden ska sörja för att barn och unga som behöver vårdas eller bo i ett annat hem än det egna kan tas emot i ett stödboende. För att placera barn i åldern 16–17 år i stödboende ska det krävas särskilda skäl. Varje kommun ska ansvara för att det finns tillgång till stödboenden. Ett stödboende ska bedrivas i samråd med socialnämnden.

Ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild individ ska ha tillstånd från Ivo för att yrkesmässigt få bedriva stödboenden. En kommun eller ett landsting som driver en verksamhet med stödboende och en kommun som genom avtal har överlämnat till en enskild att driva en sådan verksamhet ska anmäla denna verksamhet till Ivo.

Socialnämnden ska ha ett övergripande ansvar för barn och unga som placeras i ett stödboende, på motsvarande sätt som gäller barn och unga som placeras i familjehem och hem för vård eller boende (HVB).

I propositionen behandlas vidare frekvenstillsynen av vissa verksamheter för barn och unga. Regeringen lämnar också förslag i syfte att utveckla familjehemsvården genom ett tydliggörande av Socialstyrelsens ansvar för att stödja och utveckla denna.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

Utskottets överväganden

Stödboende – en ny placeringsform för barn och unga

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om att införa en ny boendeform – stödboende – för barn och unga i åldern 16–20 år.

Riksdagen avslår motioner om bl.a. andra placeringsformer för barn och unga, s.k. sammanhållet stödboende och en översyn av den nya boendeformen stödboende.

Jämför reservationen (C).

Propositionen

En ny placeringsform för barn och unga – stödboende

I dag ska socialnämnden sörja för att den som behöver vårdas eller bo i ett annat hem än det egna tas emot i ett familjehem eller ett HVB. Regeringen anser att det är angeläget att det finns tillgång till dels fler placeringsformer för barn och unga som svarar mot barnens och de ungas faktiska behov, dels en mindre ingripande placeringsform för barn och unga jämfört med HVB.

Mot bakgrund av bl.a. den stora ökningen av antalet ensamkommande barn och unga konstaterar regeringen att det finns ett stort behov av en ny placeringsform, som ett komplement till nuvarande placeringsformer. Regeringen föreslår därför att en ny sådan, stödboende, ska föras in i socialtjänstlagen. Det huvudsakliga syftet med den nya placeringsformen är att träna och förbereda barnet eller den unge för ett självständigt boende och vuxenliv. Stödboendet kan vara ett fristående placeringsalternativ eller fungera som utslussning efter annan vård utanför det egna hemmet. Barn och unga som bedöms kunna bo i ett eget boende med anpassad stöd, och som inte har behov av sådana vård- och behandlingsinsatser som motiverar en placering i HVB, ska enligt regeringen kunna placeras i ett stödboende. Ett sådant boende är avsett för barn och unga som är bättre socialt fungerande och endast har ett mindre vårdbehov. Dessa personer är också så pass mogna och självständiga att en familjehemsplacering inte bedöms lämplig. Ett eget boende bör som utgångspunkt enligt regeringen innebära ett mer självständigt boende än HVB, t.ex. att barnet eller den unge bor i en lägenhet eller i en liknande boendelösning. Ett eget boende utesluter emellertid inte enligt regeringen ett boende som delas med ett annat barn eller en annan ung person. Stödboenden bör kännetecknas av ett visst antal lägenheter eller boenden i en sammanhållen verksamhet.

På samma sätt som gäller för andra placeringsformer ska socialtjänsten alltid göra en individuell bedömning av om barnet eller den unge ska tas emot

i ett stödboende. En tänkbar målgrupp för placering i stödboende är enligt regeringen barn och unga som tidigare varit placerade i någon form. En annan målgrupp är ensamkommande barn och unga. Även barn och unga som lever i en konfliktfylld hemsituation kan vara en målgrupp för placering i stödboende.

På motsvarande sätt som gäller för familjehem och HVB i dag bör socialnämnden ha ett övergripande ansvar för de personer som tas emot i stödboende. Ett beslut om placering i stödboende bör enligt regeringen ha ett tydligt mål och vara väl underbyggt. En noggrann bedömning bör alltid göras av om stödboende är en lämplig placeringsform utifrån den enskildes behov och barnets eller den unges bästa. Socialnämnden bör särskilt överväga om barnet eller den unge har behov av vård- och behandlingsinsatser som motiverar en annan placeringsform. En placering i ett stödboende bör som regel endast kunna bli aktuell om barnet eller den unge har ett mindre behov av vård.

När socialnämnden gör en bedömning av om ett barn eller en ung person bör placeras i ett stödboende är det viktigt att ta reda på hur barnet eller den unge ställer sig till en placering i ett eget boende. Socialnämnden behöver även bilda sig en klar uppfattning om huruvida barnet eller den unge har förmåga att klara av den nivå av självständighet som krävs för placering i stödboende. Regeringen anser att det är viktigt att socialnämnden också överväger eventuella risker till följd av ett eget boende med mindre närvaro av personal.

Förutom ett eget boende innebär placeringsformen stödboende ett individuellt anpassat stöd utifrån barnets eller den unges behov. Regeringen anser att det är viktigt att barn och unga i stödboende får stöd att klara av ett eget boende, t.ex. genom hjälp med frågor om ekonomi och att få en struktur i sin vardag, men även ett känslomässigt stöd. En annan viktig aspekt är att så långt det är möjligt och lämpligt involvera föräldrar och övrigt nätverk i barnets eller den unges liv.

Barn i åldern 16–17 år får tas emot i ett stödboende endast om det finns särskilda skäl. Sådana kan t.ex. vara att barnet bedöms vara moget och förberett för att på ett bra sätt klara av att bo och leva i ett eget boende, att barnet anses moget i övrigt och att barnet själv har uttryckt en önskan att bo i ett eget boende.

Varje kommun ska ansvara för att det finns tillgång till stödboenden, och ett sådant ska bedrivas i samråd med socialnämnden.

Personal, tillsyn samt tillstånds- och anmälningskrav

Verksamheter som bedriver stödboenden bör, på motsvarande sätt som gäller för HVB, ha en person med adekvat utbildning som förestår verksamheten och ha särskilt avdelad personal, men i förhållande till HVB med uppsikt vid de tider som behövs för att verksamheten ska kunna bedrivas ändamålsenligt.

Stödboenden för barn och unga bör omfattas av regelbunden tillsyn, minst en gång per år, och regeringen föreslår att Ivo bör ansvara för tillsynen.

På motsvarande sätt som gäller för HVB ska ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild individ för att yrkesmässigt få bedriva ett stödboende för barn och unga i åldern 16–20 år ha tillstånd av Ivo. En kommun eller ett landsting som driver verksamhet med stödboende och en kommun som genom avtal har överlämnat till en enskild att driva en sådan verksamhet ska anmäla denna verksamhet till Ivo.

Uppföljning och utvärdering av placeringsformen stödboende

Regeringen avser att ge Socialstyrelsen i uppdrag att i samråd med Ivo följa upp och utvärdera den nya placeringsformen stödboende.

Ikraftträdande

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

Motionerna

Frågan om nya boendeformer för ensamkommande barn och unga togs upp i motioner redan under allmänna motionstiden 2015/16. I partimotionerna 2015/16:3241 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 15 och 2015/16:2978 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 9, samt i kommittémotionerna 2015/16:2489 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 2, 2015/16:2018 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 13, 2015/16:2567 av Roland Utbult m.fl. (KD) yrkande 13 och 2015/16:2568 av Emma Henriksson m.fl. (KD) yrkande 69 finns sådana förslag. Ett liknande yrkande om stödet till unga vuxna som fyllt 18 men inte 21 år finns i motion 2015/16:1495 av Désirée Pethrus och Penilla Gunther (båda KD). Motionärerna bakom dessa motioner framhåller behovet av nya alternativa boendeformer för ensamkommande barn och unga och hänvisar till och välkomnar det förslag om stödboende som finns i delbetänkandet Boende utanför det egna hemmet – placeringsformer för barn och unga (SOU 2014:3).

I kommittémotion 2015/16:3262 av Christina Örnebjär m.fl. (FP) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om sammanhållet stödboende och i yrkande 2 om en meningsfull fritid i samarbete med ideell sektor. Motionärerna välkomnar regeringens förslag om stödboende men anser att definitionen av stödboende bör utökas så att den även kan omfatta en form av gruppboende, ett sammanhållet stödboende med personal på plats. Det finns enligt motionärerna ett behov av ett mellansteg mellan HVB och den form av stödboende som föreslås i propositionen.

I motion 2015/16:3263 av Johanna Jönsson (C) föreslås att regeringen ska se över frågan om mer långtgående reformer för flexibelt boende för ensamkommande barn. Motionären anger som exempel möjligheten att dela lägenheter, boende på folkhögskola och boenden med mindre bemanning. Ett liknande yrkande finns i kommittémotion 2015/16:3265 av Emma Henriksson m.fl. (KD) yrkande 2.

I samma kommittémotion av Emma Henriksson m.fl. (KD) föreslås ytterligare ett antal tillkännagivanden. I yrkande 1 föreslås att barn och unga som riskerar att försvinna eller utsättas för människohandel inte bör placeras i stödboende. I yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att behovet av stöd för dem som helt saknar anhöriga bör beaktas vid den närmare regleringen av stödboendet. I yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om förutsättningarna för barn och unga i stödboende att sköta sin ekonomi. I yrkande 5 föreslås att de myndigheter som ska följa upp och utvärdera den nya boendeformen får i uppdrag att genast återkomma till regeringen om de ser brister i utformningen av den nya boendeformen eller i tillämpningen som innebär att barn och unga riskerar att fara illa. I yrkande 6 föreslås att Ivo tillförsäkras tillräckliga resurser för att kunna fullgöra sin tillsyn av den nya boendeformen stödboende.

I kommittémotion 2015/16:3264 av Cecilia Widegren m.fl. (M) föreslås i yrkande 1 ett tillkännagivande om en översyn i syfte att säkerställa att alla utförare, oavsett driftsform, måste ha ett tillstånd för att få bedriva stödboenden. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att det bör ställas likvärdiga krav på alla utförare som bedriver stödboenden. I yrkande 3 föreslås att regeringen ska se över möjligheten att införa skarpare sanktioner i fler steg vid misskötsel av stödboenden.

I kommittémotion 2015/16:2482 av samma motionärer yrkande 28 föreslås att de boenden som redan i dag fungerar som en form av stödboende ska omfattas av tillståndsplikt, tydliga kvalitetskrav, prövning av ägarskap och långsiktig ekonomisk hållbarhet i fråga om driften samt skärpt tillsyn och tydligare sanktioner vid uppenbara brister i kvalitet och genomförande.

Regeringsuppdrag till Socialstyrelsen

Socialstyrelsen ska i samverkan med Ivo se över Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om hem för vård eller boende. Syftet är att åstadkomma ett mer flexibelt regelverk som ger förutsättningar för mer individanpassade lösningar vid utformningen av boendena.

Uppdraget ska delredovisas den 18 december 2015 och slutredovisas den 1 april 2016.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det finns ett stort behov av en ny placeringsform som ett komplement till nuvarande placeringsformer för barn och unga. En ny placeringsform kommer enligt utskottet att ge kommunerna bättre förutsättningar att möta barnets eller den unges behov. Utskottet anser i likhet med regeringen att det med den föreslagna placeringsformen stödboende ges bättre möjlighet att, under trygga former, träna och förbereda barnet eller den unge för ett självständigt boende och vuxenliv. Utskottet vill i detta sammanhang påminna om att socialnämnden har en skyldighet att, på samma

sätt som vid placering i andra former av boenden, göra en individuell bedömning av om barnet eller den unge ska tas emot i ett stödboende. Ensamkommande barn och unga kan behöva ett särskilt stöd och omvårdnad.

Mot denna bakgrund välkomnar och ställer sig utskottet bakom förslagen om stödboende i propositionen. Även i övrigt ställer sig utskottet bakom regeringens lagförslag och föreslår att riksdagen antar dessa. De förslag om nya boendeformer för ensamkommande barn och unga som tas upp i motionerna 2015/16:1495 (KD), 2015/16:2018 (KD) yrkande 13, 2015/16:2489 (M) yrkande 2, 2015/16:2567 (KD) yrkande 13, 2015/16:2568 (KD) yrkande 69, 2015/16:2978 (KD) yrkande 9 och 2015/16:3241 (M) yrkande 15 får därmed anses i huvudsak tillgodosedda och bör enligt utskottet avslås av riksdagen.

När det gäller ett motionsförslag om en form av gruppboende med personal på plats, ett sammanhållet stödboende, bedömer utskottet att ett sådant boende torde omfattas av regeringens förslag om stödboende. Detsamma torde gälla de förslag om delade lägenheter, boenden på folkhögskola och boenden med mindre bemanning som finns i en annan motion. Utskottet noterar i detta sammanhang att Socialstyrelsen fått i uppdrag att se över myndighetens föreskrifter och allmänna råd om hem för vård eller boende och förutsätter att det kommer att innebära att olika lösningar för delat boende aktivt kommer att övervägas för att uppnå individanpassade lösningar vid utformningen av boendena. Mot denna bakgrund får motionerna 2015/16:3262 (FP) yrkande 1, 2015/16:3263 (C) och 2015/16:3265 (KD) yrkande 2 anses i huvudsak tillgodosedda. Utskottet föreslår att riksdagen avslår dessa motionsyrkanden.

I motionerna 2015/16:3262 (FP) yrkande 2 och 2015/16:3265 (KD) yrkandena 1, 3 och 4 finns förslag om en meningsfull fritid för unga i samarbete med ideell sektor, om bedömningar vid risk för försvinnande, om delat boende, om avsaknad av anhöriga och om stöd med att sköta sin ekonomi. Utskottet delar motionärernas bedömning att dessa omständigheter är viktiga att ta hänsyn till vid en placering. Utskottet förutsätter att detta beaktas vid den individuella bedömning som socialnämnden är skyldig att göra i varje enskilt fall inför en placering i ett stödboende. Motionerna får därmed anses i huvudsak tillgodosedda, och utskottet anser att riksdagen bör avslå dessa.

När det gäller yrkande 5 i motion 2015/16:3265 (KD) förutsätter utskottet att de myndigheter som får regeringens uppdrag att följa upp och utvärdera den nya boendeformen återrapporterar sina iakttagelser till regeringen. Utskottet anser därför inte att riksdagen nu bör ta något initiativ och avstyrker motionsyrkandet. När det gäller yrkande 6 i samma motion utgår utskottet från att den myndighet som är ansvarig för tillsyn av stödboenden tilldelas de medel som krävs. Utskottet avstyrker motionsyrkandet.

I propositionen aviserar regeringen en uppföljning och utvärdering av de nya reglerna om stödboende. Utskottet anser därför att det inte finns skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motion 2015/16:3264 (M) yrkandena 1–3. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionen.

Utskottet anser att det inte heller finns skäl att ta något initiativ med anledning av ett förslag om att vidta åtgärder i fråga om de boenden som i dag utger sig för att vara stödboenden. Motion 2015/16:2482 (M) avstyrks.

Reservation

Stödboende – en ny placeringsform för barn och unga, punkt 1 (C)

av Staffan Danielsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen

- a) antar regeringens förslag till
1. lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453),
  2. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,
  3. lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga,
  4. lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade,
  5. lag om ändring i lagen (2007:171) om registerkontroll av personal vid sådana hem för vård eller boende som tar emot barn,
  6. lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister,
  7. lag om ändring i lagen (1998:621) om misstankeregister,
- b) ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2015/16:43 punkterna 1–7 och motion

2015/16:3263 av Johanna Jönsson (C) och avslår motionerna

2015/16:3262 av Christina Örnebjär m.fl. (FP) yrkandena 1 och 2,

2015/16:3265 av Emma Henriksson m.fl. (KD) yrkandena 1–6,

2015/16:1495 av Désirée Pethrus och Penilla Gunther (båda KD),

2015/16:2018 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 13,

2015/16:2489 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 2,

2015/16:2567 av Roland Utbult m.fl. (KD) yrkande 13,

2015/16:2568 av Emma Henriksson m.fl. (KD) yrkande 69,

2015/16:2978 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 9 och

2015/16:3241 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 15.

Ställningstagande

Jag välkomnar att det tas steg för att göra placeringar av barn och unga i åldern 16–20 år mer flexibla och att regeringen nu i sin proposition föreslår stödboende som en ny boendeform. Detta räcker emellertid inte, utan det

måste vidtas betydligt större åtgärder för att sänka kostnaderna, öka flexibiliteten och stärka mottagandekapaciteten. Att möjliggöra mer flexibla boendeformer anser jag vara mycket viktigt i den aktuella situationen med ensamkommande barn som söker asyl.

Mot denna bakgrund anser jag att det krävs en större översyn och mer långtgående förändringar av hur barn kan placeras. Vilka reformer som krävs behöver utredas; t.ex. kan man se över möjligheten att dela boende, bo på folkhögskolor eller i boenden med mindre bemanning.

Regeringen bör därför se över frågan om ytterligare boendeformer när det gäller placering av ensamkommande barn och unga.

Vad jag nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Särskilt yttrande

Översyn av regelverket för stödboenden, punkt 2 (M, SD)

Cecilia Widegren (M), Margareta B Kjellin (M), Per Ramhorn (SD), Finn Bengtsson (M), Amir Adan (M) och Christina Östberg (SD) anför:

När det gäller stödboenden anser vi att en generell tillståndsplikt för alla utförare – oavsett driftsform – skulle öka möjligheterna dels att utesluta och avvisa oseriösa utförare, dels att skydda alla seriösa utförare. Härigenom skulle man också åstadkomma ökad mångfald och konkurrens, vilket i sin tur leder till ökad valfrihet och effektivitet. Vi är också av uppfattningen att det ska ställas likvärdiga krav på alla utförare med kvalitet i fokus för varje stödboende och att det ska innebära skarpa sanktioner vid uppenbar misskötsel av verksamheten.

Vi anser att det ska vara ordning och reda i välfärden, som inte är någon marknad. Trots höga ambitioner från samhällets sida och många utförares strävan uppstår brister och tillkortakommanden. Det är för att kunna säkerställa en trygg välfärd för alla som ett antal redskap ska finnas på plats för att underlätta det långsiktiga kvalitetsarbetet. En generell tillståndsplikt är ett sådant redskap.

Med anledning av det allvarliga läge som Sverige befinner sig i är det angeläget att få nya boendeformer på plats. Samtidigt är det viktigt att göra rätt från början. Därför får inte kvaliteten tappas bort när många t.ex. ensamkommande barn och unga söker sin trygghet i Sverige. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) sammanfattar detta som att det finns risker för ”liv och hälsa, begynnande undanträngningseffekter och samhällets funktionalitet”.

Vi vill inte förhala processen, utan vi vill, i likhet med regeringens avsikt sätta igång stödboenden från den 1 januari 2016.

Mot denna bakgrund avstår vi från att nu reservera oss i frågan, men om regeringens förslag i nu aktuella delar inte visar sig vara tillräckliga förbehåller vi oss rätten att återkomma.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2015/16:43 Stödboende – en ny placeringsform för barn och unga:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2007:171) om registerkontroll av personal vid sådana hem för vård eller boende som tar emot barn.
6. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister.
7. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:621) om misstankeregister.

Följdmotionerna

2015/16:3262 av Christina Örnebjär m.fl. (FP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sammanhållet stödboende och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om meningsfull fritid i samarbete med ideell sektor och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3263 av Johanna Jönsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över mer långtgående reformer för flexibelt boende för ensamkommande barn och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3264 av Cecilia Widegren m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en översyn bör göras med syftet att säkerställa att alla utförare, oavsett

- driftsform, ska ha ett tillstånd att bedriva stödboende och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör ställas likvärdiga krav på alla utförare som bedriver stödboende, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
  3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa skarpare sanktioner i fler steg vid misskötsel av stödboende och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3265 av Emma Henriksson m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att barn och unga som riskerar att försvinna eller utsättas för människohandel inte bör placeras i stödboende och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det aktivt bör övervägas om delat boende, i stället för enskilt boende, är det bästa boendevalternativet för barnet eller den unge och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av stöd för dem som helt saknar anhöriga, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förutsättningarna för barn och unga i stödboende att sköta sin ekonomi och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att myndigheterna bör få i uppdrag att genast återkomma till regeringen om de ser brister i utformningen av den nya boendeformen eller i tillämpningen som innebär att barn och unga riskerar att fara illa, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Inspektionen för vård och omsorg bör tillförsäkras tillräckliga resurser för att kunna fullgöra sin tillsyn av den nya boendeformen stödboende och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2015/16

2015/16:1495 av Désirée Pethrus och Penilla Gunther (båda KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur stödet till unga vuxna som fyllt 18 år men inte 21 år kan förbättras och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2018 av Désirée Pethrus m.fl. (KD):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nya boendeformer för ensamkommande flyktingbarn och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2482 av Cecilia Widegren m.fl. (M):

28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stödboende och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2489 av Johan Forssell m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en ny enklare boendeform för ensamkommande barn bör införas för att skapa ett bättre och mer ändamålsenligt boende för gruppen och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2567 av Roland Utbult m.fl. (KD):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stödboende för ensamkommande barn och unga och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2568 av Emma Henriksson m.fl. (KD):

69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stödboende och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2978 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stödboende för unga och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3241 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stödboenden för ensamkommande barn och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)

Härigenom föreskrivs att 2 a kap. 4 §, 3 kap. 2, 3 a, 6 a och 6 c §§, 5 kap. 1 §, 6 kap. 1, 2, 4 och 7–7 c §§, 7 kap. 1 och 3 a §§, 8 kap. 2 §, 11 kap. 3 §, 12 kap. 2 och 10 §§, 13 kap. 11 §, 14 kap. 1 § och rubriken till 6 kap. socialtjänstlagen (2001:453) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 a kap.

4 §¹

En kommun behåller ansvaret för stöd och hjälp åt en enskild som till följd av ett beslut av kommunen vistas i en annan kommun i

1. familjehem enligt 6 kap. denna lag eller 9 § 8 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade,

2. hem för vård eller boende enligt 6 kap.,

3. boende för service och omvårdnad för äldre människor enligt 5 kap. 5 § andra stycket eller 7 kap. 1 § första stycket 2,

4. bostad med särskild service enligt 5 kap. 7 § tredje stycket eller 7 kap. 1 § första stycket 2,

5. bostad med särskild service eller annan särskilt anpassad bostad enligt 9 § 8 eller 9 lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, eller

6. annat boende, om det inte är klarlagt vilken kommun som är den enskildes bosättningskommun.

3 kap.

2 §

Socialnämndens medverkan i samhällsplaneringen *skall* bygga på nämndens sociala erfarenheter och särskilt syfta till att påverka utformningen av nya och äldre bostadsområden i kommunen. Nämnden *skall* också verka för att offentliga lokaler och allmänna kommunikationer utformas så att de blir lätt tillgängliga för alla.

Socialnämndens medverkan i samhällsplaneringen *ska* bygga på nämndens sociala erfarenheter och särskilt syfta till att påverka utformningen av nya och äldre bostadsområden i kommunen. Nämnden *ska* också verka för att offentliga lokaler och allmänna kommunikationer utformas så att de blir lätt tillgängliga för alla.

¹ Senaste lydelse 2011:328.

Socialnämnden *skall* även i övrigt ta initiativ till och bevaka att åtgärder vidtas för att skapa en god samhällsmiljö och goda förhållanden för barn och *ungdom*, äldre och andra grupper som har behov av samhällets särskilda stöd. Socialnämnden *skall* i sin verksamhet främja den enskildes rätt till arbete, bostad och utbildning.

Socialnämnden *ska* även i övrigt ta initiativ till och bevaka att åtgärder vidtas för att skapa en god samhällsmiljö och goda förhållanden för barn och *unga*, äldre och andra grupper som har behov av samhällets särskilda stöd. Socialnämnden *ska* i sin verksamhet främja den enskildes rätt till arbete, bostad och utbildning.

3 a §²

Socialnämnden ska se till att det finns rutiner för att förebygga, upptäcka och åtgärda risker och missförhållanden inom socialtjänstens verksamhet rörande barn och *ungdom*.

Socialnämnden ska använda handläggare som har avlagt svensk socionomexamen eller annan relevant examen på grundnivå i högskolan eller som har utländsk utbildning som erkänts enligt 3 b § andra stycket för utförande av sådana uppgifter inom socialtjänsten rörande barn och *ungdom* som innefattar

1. bedömning av om utredning ska inledas,
2. utredning och bedömning av behovet av insatser eller andra åtgärder, eller
3. uppföljning av beslutade insatser.

Socialnämnden ansvarar för att den handläggare som självständigt utför arbetsuppgifter som avses i andra stycket har tillräcklig erfarenhet för uppgiften.

6 a §³

Socialnämnden ansvarar för att det finns tillgång till öppna insatser för att kunna möta barns, *ungdomars* och vårdnadshavares olika behov.

För barn som har fyllt 15 år får nämnden besluta om öppna insatser även utan vårdnadshavarens samtycke, om det är lämpligt och barnet begär eller samtycker till det.

I 6 b § finns särskilda bestämmelser om kontaktperson och om kontaktfamilj.

Socialnämnden ska se till att det finns rutiner för att förebygga, upptäcka och åtgärda risker och missförhållanden inom socialtjänstens verksamhet rörande barn och *unga*.

Socialnämnden ska använda handläggare som har avlagt svensk socionomexamen eller annan relevant examen på grundnivå i högskolan eller som har utländsk utbildning som erkänts enligt 3 b § andra stycket för utförande av sådana uppgifter inom socialtjänsten rörande barn och *unga* som innefattar

Socialnämnden ansvarar för att det finns tillgång till öppna insatser för att kunna möta barns, *ungas* och vårdnadshavares olika behov.

² Senaste lydelse 2013:1146.

³ Senaste lydelse 2012:776.

6 c §⁴

Socialnämnden ska kontinuerligt följa hur insatser som avses i 6 b § genomförs när dessa har beviljats barn och *ungdom*.

Socialnämnden ska kontinuerligt följa hur insatser som avses i 6 b § genomförs när dessa har beviljats barn och *unga*.

5 kap.**1 §⁵**

Socialnämnden ska
– verka för att barn och *ungdom* växer upp under trygga och goda förhållanden,

– i nära samarbete med hemmen främja en allsidig personlighetsutveckling och en gynnsam fysisk och social utveckling hos barn och *ungdom*,

– bedriva uppsökande verksamhet och annat förebyggande arbete för att förhindra att barn och *ungdom* far illa,

– aktivt arbeta för att förebygga och motverka missbruk bland barn och *ungdom* av alkoholhaltiga drycker, andra berusningsmedel eller beroendeframkallande medel samt dopningsmedel,

– tillsammans med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs, uppmärksamma och verka för att barn och *ungdom* inte vistas i miljöer som är skadliga för dem,

– med särskild uppmärksamhet följa utvecklingen hos barn och *ungdom* som har visat tecken till en ogynnsam utveckling,

– i nära samarbete med hemmen sörja för att barn och *ungdom* som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd som de behöver och, om den unges bästa motiverar det, vård och fostran utanför det egna hemmet,

– i sin omsorg om barn och *ung-*

– verka för att barn och *unga* växer upp under trygga och goda förhållanden,

– i nära samarbete med hemmen främja en allsidig personlighetsutveckling och en gynnsam fysisk och social utveckling hos barn och *unga*,

– bedriva uppsökande verksamhet och annat förebyggande arbete för att förhindra att barn och *unga* far illa,

– aktivt arbeta för att förebygga och motverka missbruk bland barn och *unga* av alkoholhaltiga drycker, andra berusningsmedel eller beroendeframkallande medel samt dopningsmedel,

– tillsammans med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs, uppmärksamma och verka för att barn och *unga* inte vistas i miljöer som är skadliga för dem,

– med särskild uppmärksamhet följa utvecklingen hos barn och *unga* som har visat tecken till en ogynnsam utveckling,

– i nära samarbete med hemmen sörja för att barn och *unga* som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd som de behöver och, om *barnets eller* den unges bästa motiverar det, vård och fostran utanför det egna hemmet,

– i sin omsorg om barn och *unga*

⁴ Senaste lydelse 2012:776.

⁵ Senaste lydelse 2015:85.

dom tillgodose det särskilda behov av stöd och hjälp som kan finnas sedan ett mål eller ärende om vårdnad, boende, umgänge eller adoption har avgjorts,

– i sin omsorg om barn och *ungdom* tillgodose det särskilda behov av stöd och hjälp som kan finnas sedan vård och fostran utanför det egna hemmet upphört eller sedan verkställighet av slutna ungdomsvård enligt lagen (1998:603) om verkställighet av slutna ungdomsvård upphört.

tillgodose det särskilda behov av stöd och hjälp som kan finnas sedan ett mål eller ärende om vårdnad, boende, umgänge eller adoption har avgjorts,

– i sin omsorg om barn och *unga* tillgodose det särskilda behov av stöd och hjälp som kan finnas sedan vård och fostran utanför det egna hemmet upphört eller sedan verkställighet av slutna ungdomsvård enligt lagen (1998:603) om verkställighet av slutna ungdomsvård upphört.

6 kap.

Vård i familjehem och i hem för vård eller boende

Socialnämnden *skall* sörja för att den som behöver vårdas eller bo i ett annat hem än det egna tas emot i ett familjehem *eller* i ett hem för vård eller boende.

Socialnämnden ansvarar för att den som genom nämndens försorg har tagits emot i ett annat hem än det egna får god vård.

Vården bör utformas så att den främjar den enskildes samhörighet med anhöriga och andra närstående samt kontakt med hemmiljön.

1 §

Socialnämnden *ska* sörja för att den som behöver vårdas eller bo i ett annat hem än det egna tas emot i ett

1. familjehem,
2. hem för vård eller boende, *eller*
3. *stödboende för barn och unga i åldern 16–20 år (stödboende).*

Barn i åldern 16–17 år får tas emot i ett stödboende endast om det finns särskilda skäl.

2 §

Varje kommun ansvarar för att det finns tillgång till familjehem och hem för vård eller boende för enskilda och familjer som behöver vårdas och bo utanför det egna hemmet. Enligt 3 § *skall* dock behovet av vissa hem tillgodoses av staten.

Varje kommun ansvarar för att det finns tillgång till familjehem, hem för vård eller boende *och stödboenden*. Enligt 3 § *ska* dock behovet av vissa hem tillgodoses av staten.

4 §⁶

Vård i familjehem *och* hem för vård eller boende ska bedrivas i samråd med socialnämnden. Detta gäller även sådana hem som avses i 3 §.

Vård i familjehem, hem för vård eller boende *och stödboende* ska bedrivas i samråd med socialnämnden. Detta gäller även sådana hem som avses i 3 §.

7 §⁷

Socialnämnden ska i fråga om de barn som vårdas i ett familjehem, jourhem, annat enskilt hem eller *ett* hem för vård eller boende

Socialnämnden ska i fråga om de barn som vårdas i ett familjehem, jourhem, annat enskilt hem, *stödboende* eller hem för vård eller boende

1. medverka till att de får god vård och fostran och i övrigt gynnsamma uppväxtförhållanden,
2. verka för att de får lämplig utbildning,
3. verka för att de får den hälso- och sjukvård som de behöver,
4. lämna vårdnadshavarna och föräldrarna råd, stöd och annan hjälp som de behöver.

7 a §⁸

Socialnämnden ska i fråga om de barn som vårdas i ett familjehem, jourhem eller hem för vård eller boende lämna dem som vårdar sådana barn råd, stöd och annan hjälp som de behöver.

Socialnämnden ska i fråga om de barn som vårdas i ett familjehem, jourhem, *stödboende* eller hem för vård eller boende lämna dem som vårdar sådana barn råd, stöd och annan hjälp som de behöver.

7 b §⁹

Socialnämnden ska noga följa vården av de barn och unga som vårdas i ett familjehem, jourhem eller hem för vård eller boende främst genom

Socialnämnden ska noga följa vården av de barn och unga som vårdas i ett familjehem, jourhem, *stödboende* eller hem för vård eller boende främst genom

1. regelbundna personliga besök i det hem där barnet eller den unge vistas,
2. enskilda samtal med barnet eller den unge,
3. samtal med den eller dem som tagit emot barnet eller den unge i sitt hem, och
4. samtal med vårdnadshavarna.

Socialnämnden ska särskilt uppmärksamma barnets eller den unges hälsa, utveckling, sociala beteende, skolgång samt relationer till anhöriga och andra närstående.

⁶ Senaste lydelse 2009:596.

⁷ Senaste lydelse 2012:776.

⁸ Senaste lydelse 2012:776.

⁹ Senaste lydelse 2012:776.

7 c §¹⁰

När vård ges i ett familjehem eller *ett* hem för vård eller boende, ska det finnas en av socialnämnden särskilt utsedd socialsekreterare som ansvarar för kontakterna med barnet eller den unge.

När vård ges i ett familjehem, *stödboende* eller hem för vård eller boende, ska det finnas en av socialnämnden särskilt utsedd socialsekreterare som ansvarar för kontakterna med barnet eller den unge.

Socialsekreteraren ska besöka barnet eller den unge regelbundet i den omfattning som är lämplig utifrån barnets eller den unges behov och önskemål.

7 kap.**1 §¹¹**

Ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild individ får inte utan tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg yrkesmässigt bedriva verksamhet i form av

1. hem för vård eller boende, 1. *stödboende eller* hem för vård eller boende *enligt 6 kap.,*
2. boenden som motsvarar dem som avses i 5 kap. 5 § andra stycket eller 5 kap. 7 § tredje stycket,
3. hem för viss annan heldygnsvård,
4. hem eller öppen verksamhet för vård under en begränsad del av dygnet, oavsett var verksamheten bedrivs.

Tillstånd behövs inte för verksamhet som kommunen genom avtal enligt 2 kap. 5 § har överlämnat till en enskild att utföra.

Kommun och landsting som driver verksamhet som avses i första stycket, samt kommun som genom avtal enligt 2 kap. 5 § har överlämnat till enskild att driva sådan verksamhet, ska anmäla denna verksamhet till Inspektionen för vård och omsorg innan verksamheten påbörjas.

3 a §¹²

Handlingar i en personakt i enskild verksamhet som avser barn som har placerats eller tagits emot i ett hem för vård eller boende *eller i* sådant boende som avses i 5 kap. 7 § tredje stycket *skall* överlämnas för bevarande till den socialnämnd som beslutat om insatsen, när gallringsskyldigheten enligt 3 § första stycket inträder.

När gallringsskyldigheten enligt 3 § första stycket inträder *skall* handlingar i enskild verksamhet,

Handlingar i en personakt i enskild verksamhet som avser barn som har placerats eller tagits emot i ett hem för vård eller boende, *stödboende* eller sådant boende som avses i 5 kap. 7 § tredje stycket *ska* överlämnas för bevarande till den socialnämnd som beslutat om insatsen, när gallringsskyldigheten enligt 3 § första stycket inträder.

När gallringsskyldigheten enligt 3 § första stycket inträder *ska* handlingar i enskild verksamhet,

¹⁰ Senaste lydelse 2012:776.

¹¹ Senaste lydelse 2012:944.

¹² Senaste lydelse 2007:1315.

av hänsyn till forskningens behov, i ett representativt urval av kommuner och i övriga kommuner i fråga om ett representativt urval av personer överlämnas för bevarande till den socialnämnd som beslutat om insatsen.

av hänsyn till forskningens behov, i ett representativt urval av kommuner och i övriga kommuner i fråga om ett representativt urval av personer överlämnas för bevarande till den socialnämnd som beslutat om insatsen.

8 kap.

2 §¹³

För familjerådgivning, verksamhet för barn och *ungdom* enligt 5 kap. 1 § som inte är stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär, föräldrautbildning inför adoption, hemtjänst, dagverksamhet, bostad i sådant särskilt boende som avses i 5 kap. 5 § andra stycket eller 7 § tredje stycket och som inte omfattas av 12 kap. jordabalken eller för annan liknande social tjänst får kommunen ta ut skäligen avgifter enligt grunder som kommunen bestämmer. Avgifterna får dock inte överstiga kommunens självkostnader.

För familjerådgivning, verksamhet för barn och *unga* enligt 5 kap. 1 § som inte är stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär, föräldrautbildning inför adoption, hemtjänst, dagverksamhet, bostad i sådant särskilt boende som avses i 5 kap. 5 § andra stycket eller 7 § tredje stycket och som inte omfattas av 12 kap. jordabalken eller för annan liknande social tjänst får kommunen ta ut skäligen avgifter enligt grunder som kommunen bestämmer. Avgifterna får dock inte överstiga kommunens självkostnader.

I fråga om avgifter för hemtjänst, dagverksamhet och bostad i särskilt boende finns ytterligare bestämmelser i 3–9 §§.

11 kap.

3 §¹⁴

När någon behöver vårdas i ett hem för vård eller boende eller *i ett* familjehem ska en plan upprättas för den vård som socialnämnden avser att anordna (vårdplan).

När någon behöver vårdas i ett hem för vård eller boende, *stödboende* eller familjehem ska en plan upprättas för den vård som socialnämnden avser att anordna (vårdplan).

För barn och unga som vårdas i ett hem för vård eller boende eller *i ett* familjehem ska en plan upprättas över hur vården ska genomföras (genomförandeplan).

För barn och unga som vårdas i ett hem för vård eller boende, *stödboende* eller familjehem ska en plan upprättas över hur vården ska genomföras (genomförandeplan).

Vård- och genomförandeplanen ska även uppta åtgärder och insatser som andra huvudmän har ansvar för.

¹³ Senaste lydelse 2004:770.

¹⁴ Senaste lydelse 2012:776.

12 kap.**2 §¹⁵**

Följande handlingar får inte gallras med stöd av bestämmelserna i 1 § första stycket:

1. handlingar som kommit in eller upprättats i samband med utredning om faderskap eller föräldraskap enligt 1 kap. 9 § föräldrabalken,

2. handlingar som kommit in eller upprättats i samband med utredning om adoption,

3. handlingar som kommit in eller upprättats i samband med att ett barn har placerats eller tagits emot i ett hem för vård eller boende, *i ett familjehem, i sådant boende som avses i 5 kap. 7 § tredje stycket eller i ett annat enskilt hem som inte tillhör någon av föräldrarna eller någon annan som har vårdnaden om barnet.*

3. handlingar som kommit in eller upprättats i samband med att ett barn har placerats eller tagits emot i ett hem för vård eller boende, familjehem, *stödboende*, sådant boende som avses i 5 kap. 7 § tredje stycket eller annat enskilt hem som inte tillhör någon av föräldrarna eller någon annan som har vårdnaden om barnet.

Avtal enligt 6 kap. 6 §, 14 a § andra stycket eller 15 a § tredje stycket föräldrabalken som godkänts av socialnämnden får inte gallras förrän barnet fyllt arton år.

Handlingar *skall* vidare undantas från gallring enligt bestämmelserna i 1 § av hänsyn till forskningens behov i ett representativt urval av kommuner och i övriga kommuner beträffande ett representativt urval av personer.

Handlingar *ska* vidare undantas från gallring enligt bestämmelserna i 1 § av hänsyn till forskningens behov i ett representativt urval av kommuner och i övriga kommuner beträffande ett representativt urval av personer.

10 §¹⁶

Av 10 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) framgår att socialnämnden utan hinder av sekretess kan polisanmäla brott som hindrar nämndens verksamhet. Av 10 kap. 21–23 §§ samma lag följer att sekretess även i vissa andra fall inte hindrar att uppgifter som angår misstanke om brott lämnas till en åklagarmyndighet, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller annan myndighet som har till uppgift att ingripa mot brottet.

Detsamma gäller enligt 10 kap. 19 § samma lag uppgifter som behövs för att förhindra ett förestående eller avbryta ett pågående brott som avses i den paragrafen. Av 10 kap. 18 a § samma lag framgår att sekretess inte heller hindrar att en uppgift som rör en enskild som inte har fyllt tjuugoett år lämnas till Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen i brottsförebyggande syfte under vissa angivna förutsättningar.

Från socialtjänsten ska utan hinder av sekretess lämnas

1. uppgifter om huruvida någon vistas i ett hem för vård eller

1. uppgifter om huruvida någon vistas i ett hem för vård eller

¹⁵ Senaste lydelse 2007:1315.

¹⁶ Senaste lydelse 2014:761.

boende eller *i ett* familjehem, om uppgifterna för särskilt fall begärs av en domstol, en åklagarmyndighet, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Kronofogdemyndigheten eller Skatteverket,

boende, *stödboende* eller familjehem, om uppgifterna för särskilt fall begärs av en domstol, en åklagarmyndighet, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Kronofogdemyndigheten eller Skatteverket,

2. uppgifter om en studerande som behövs för prövning av ett ärende om att avskilja denne från högskoleutbildning eller polisprogrammet.

13 kap.

11 §¹⁷

Om underlåtenhet att iakttas skyldigheterna enligt lagen (2007:171) om registerkontroll av personal vid *sådana hem för vård eller boende* som tar emot barn är av allvarligt slag, får Inspektionen för vård och omsorg besluta att återkalla tillståndet för verksamheten. Om verksamheten inte är tillståndspliktig får inspektionen besluta att förbjuda fortsatt verksamhet.

Om underlåtenhet att iakttas skyldigheterna enligt lagen (2007:171) om registerkontroll av personal vid *vissa boenden* som tar emot barn är av allvarligt slag, får Inspektionen för vård och omsorg besluta att återkalla tillståndet för verksamheten. Om verksamheten inte är tillståndspliktig får inspektionen besluta att förbjuda fortsatt verksamhet.

14 kap.

1 §¹⁸

Följande myndigheter och yrkesverksamma är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa:

1. myndigheter vars verksamhet berör barn och *ungdom*,

1. myndigheter vars verksamhet berör barn och *unga*,

2. andra myndigheter inom hälso- och sjukvården, annan rättspsykiatrisk undersökningsverksamhet, socialtjänsten, Kriminalvården, Polismyndigheten och Säkerhetspolisen,

3. anställda hos sådana myndigheter som avses i 1 och 2, och

4. de som är verksamma inom yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet och fullgör uppgifter som berör barn och unga eller inom annan sådan verksamhet inom hälso- och sjukvården eller på socialtjänstens område.

De som är verksamma inom familjerådgivning är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om att ett barn utnyttjas sexuellt eller utsätts för fysisk eller psykisk misshandel i hemmet.

¹⁷ Senaste lydelse 2012:944.

¹⁸ Senaste lydelse 2014:761.

Myndigheter, befattningshavare och yrkesverksamma som anges i första stycket är skyldiga att lämna socialnämnden alla uppgifter som kan vara av betydelse för utredning av ett barns behov av stöd och skydd.

Om anmälan från Barnombudsmannen gäller bestämmelserna i 7 § lagen (1993:335) om Barnombudsman.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

2 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 15 kap. 10 §, 96 kap. 8 §, 102 kap. 20 § och 106 kap. 7, 8, 19 och 31 §§ i socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 kap.

10 §

Vid tillämpningen av 9 § beaktas inte barn i familjehem eller *i* hem för vård eller boende som avses i 106 kap. 6 och 7 §§.

Vid tillämpningen av 9 § beaktas inte barn i familjehem, *stödboende* eller hem för vård eller boende som avses i 106 kap. 6 och 7 §§.

96 kap.

8 §

När ett barn bor i ett familjehem eller *i ett* hem för vård eller boende, kan bidrag lämnas även till föräldern eller föräldrarna, om det finns särskilda skäl.

När ett barn bor i ett familjehem, *stödboende* eller hem för vård eller boende, kan bidrag lämnas även till föräldern eller föräldrarna, om det finns särskilda skäl.

102 kap.

20 §

När den bidragsgrundande inkomsten och reduceringsinkomsten beräknas ska den handläggande myndigheten bortse från sådan förändring i utbetalning av aktivitetsersättning, sjukersättning, pensionsförmåner, äldreförsörjningsstöd och livränta som föranleds av att den försäkrade

- är häktad,
- är intagen i kriminalvårdsanstalt,
- är intagen i ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga för verkställighet av slutna ungdomsvård, eller
- på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan vistas i ett sådant familjehem eller hem för vård eller boende som avses i socialtjänstlagen (2001:453).

- på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan vistas i ett sådant familjehem, *stödboende* eller hem för vård eller boende som avses i socialtjänstlagen (2001:453).

106 kap.

7 §

Om ett barn vid ingången av en viss månad vårdas i ett hem för vård eller boende inom socialtjänsten, har det kommunala organ som svarar för vårdkostnaden rätt

Om ett barn vid ingången av en viss månad vårdas i ett *stödboende* eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten, har det kommunala organ som svarar för vård-

att få barnbidraget för den månaden som bidrag till denna kostnad. Uppkommer överskott, ska detta redovisas till den som annars är berättigad att få bidraget.

kostnaden rätt att få barnbidraget för den månaden som bidrag till denna kostnad. Uppkommer överskott, ska detta redovisas till den som annars är berättigad att få bidraget.

8 §

Underhållsstöd lämnas inte för sådan kalendermånad då barnet under hela månaden

1. på statens bekostnad får vård på institution eller annars kost och logi,

2. bor i familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdomar enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, eller

3. vårdas i familjehem eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten.

3. vårdas i familjehem, *stödboende* eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten.

19 §¹

Om en försäkrad som får sjukersättning eller aktivitetsersättning vistas i ett familjehem eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan, ska han eller hon för varje dag betala för sitt uppehälle när staten bekostar vistelsen. Detsamma gäller för tid när den försäkrade vistas utanför anstalt enligt 11 kap. 3 § fängelselagen (2010:610).

Om en försäkrad som får sjukersättning eller aktivitetsersättning vistas i ett familjehem, *stödboende* eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan, ska han eller hon för varje dag betala för sitt uppehälle när staten bekostar vistelsen. Detsamma gäller för tid när den försäkrade vistas utanför anstalt enligt 11 kap. 3 § fängelselagen (2010:610).

31 §²

Om den som får omställningspension, garantipension till omställningspension eller änkepension vistas i ett familjehem eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan ska han eller hon för varje dag betala för sitt uppehälle när staten bekostar vistelsen. Detsamma gäller för tid när en pen-

Om den som får omställningspension, garantipension till omställningspension eller änkepension vistas i ett familjehem, *stödboende* eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan ska han eller hon för varje dag betala för sitt uppehälle när staten bekostar vistelsen. Detsamma gäller för tid när

¹ Senaste lydelse 2010:613.

² Senaste lydelse 2010:613.

sionsberättigad vistas utanför en pensionsberättigad vistas utan-
anstalt enligt 11 kap. 3 § fängel- för anstalt enligt 11 kap. 3 § fäng-
selagen (2010:610). elselagen (2010:610).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga

Härigenom föreskrivs att 22 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

22 §¹

Om det kan antas att den som är under 20 år till följd av ett beteende som avses i 3 § kommer att behöva beredas vård enligt denna lag om beteendet fortsätter och det stöd eller den behandling som den unge behöver inte kan ges med samtycke av den unge själv, om han eller hon har fyllt 15 år, och av den unges vårdnadshavare, får socialnämnden besluta

1. att den unge ska hålla regelbunden kontakt med en särskilt kvalificerad kontaktperson som socialnämnden utsett, eller

2. att den unge ska delta i behandling i öppna former inom socialtjänsten.

När ett sådant beslut meddelas, ska en särskild behandlingsplan finnas.

Bestämmelserna i 13 § *första och tredje styckena* samt 21 § första och tredje styckena gäller i tillämpliga delar också i fråga om beslut enligt första stycket. Prövning enligt 13 § tredje stycket av om ett sådant beslut ska upphöra att gälla ska ske första gången inom sex månader från dagen för nämndens beslut.

Bestämmelserna i 13 § *andra stycket, 13 a § första stycket* samt 21 § första och tredje styckena gäller i tillämpliga delar också i fråga om beslut enligt första stycket. Prövning enligt 13 § tredje stycket av om ett sådant beslut ska upphöra att gälla ska ske första gången inom sex månader från dagen för nämndens beslut.

Första stycket är också tillämpligt om den som är under 20 år och som dömts till sluten ungdomsvård enligt 32 kap. 5 § brottsbalken vid verkställighetens slut bedöms vara i uppenbart behov av fortsatta insatser för att hindra ett sådant beteende som avses i första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

¹ Senaste lydelse 2015:82.

4 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

Härigenom föreskrivs att 16 d § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

16 d §¹

En kommun har ansvar enligt denna lag gentemot en person som till följd av ett beslut av kommunen är bosatt i en annan kommun i

1. familjehem eller hem för vård eller boende enligt 6 kap. socialtjänstlagen (2001:453),	1. familjehem, <i>stödboende</i> eller hem för vård eller boende enligt 6 kap. socialtjänstlagen (2001:453),

2. boende för service och omvårdnad för äldre människor enligt 5 kap. 5 § andra stycket eller 7 kap. 1 § första stycket 2 socialtjänstlagen, eller

3. bostad med särskild service enligt 5 kap. 7 § tredje stycket eller 7 kap. 1 § första stycket 2 socialtjänstlagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

¹ Senaste lydelse 2011:329.

5 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:171) om registerkontroll av personal vid sådana hem för vård eller boende som tar emot barn

Härigenom föreskrivs att rubriken till lagen (2007:171) om registerkontroll av personal vid sådana hem för vård eller boende som tar emot barn samt 1 och 4 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Lag om registerkontroll av personal vid sådana hem för vård eller boende som tar emot barn

Lag om registerkontroll av personal vid vissa boenden som tar emot barn

1 §

Hem för vård eller boende enligt 6 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) som tar emot barn får inte anställa någon om inte kontroll gjorts av register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister och lagen (1998:621) om misstankeregister avseende honom eller henne. Detsamma *skall* gälla den som, utan att det innebär anställning, erbjuds uppdrag, praktiktjänstgöring eller liknande vid ett sådant hem under omständigheter liknande dem som förekommer vid en anställning inom verksamheten.

Den som erbjuds en anställning, uppdrag, praktiktjänstgöring eller liknande vid ett sådant hem för vård eller boende som sägs i första stycket, *skall* till den som erbjuder anställningen lämna utdrag ur belastningsregistret och misstankeregistret.

Skyldigheten att lämna utdrag ur register gäller dock inte om den som erbjuder anställningen, uppdraget, praktiktjänstgöringen eller liknande själv inhämtar utdraget.

Utdraget *skall* vara högst sex månader gammalt. I lagen om belastningsregister och lagen om misstankeregister finns bestämmelser om att regeringen får med-

Hem för vård eller boende *eller stödboenden* enligt 6 kap. socialtjänstlagen (2001:453) som tar emot barn får inte anställa någon om inte kontroll gjorts av register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister och lagen (1998:621) om misstankeregister avseende honom eller henne. Detsamma *ska* gälla den som, utan att det innebär anställning, erbjuds uppdrag, praktiktjänstgöring eller liknande vid ett sådant hem under omständigheter liknande dem som förekommer vid en anställning inom verksamheten.

Den som erbjuds en anställning, uppdrag, praktiktjänstgöring eller liknande vid ett sådant hem för vård eller boende *eller ett sådant stödboende* som sägs i första stycket, *ska* till den som erbjuder anställningen lämna utdrag ur belastningsregistret och misstankeregistret.

Utdraget *ska* vara högst sex månader gammalt. I lagen om belastningsregister och lagen om misstankeregister finns bestämmelser om att regeringen får med-

delat föreskrifter om innehållet i sådana utdrag.

delat föreskrifter om innehållet i sådana utdrag.

4 §¹

I 13 kap. 11 § socialtjänstlagen (2001:453) finns bestämmelser om förbud att driva hem för vård eller boende på grund av underlåtenhet att göra registerkontroll enligt 1 §.

I 13 kap. 11 § socialtjänstlagen (2001:453) finns bestämmelser om förbud att driva *stödboende eller* hem för vård eller boende på grund av underlåtenhet att göra registerkontroll enligt 1 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

¹ Senaste lydelse 2009:595.

6 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister

Härigenom föreskrivs att 9 § lagen (1998:620) om belastningsregister ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §¹

En enskild har rätt att på begäran skriftligen få ta del av samtliga uppgifter ur registret om sig själv. Sådana uppgifter ska på begäran lämnas ut utan avgift en gång per kalenderår.

En enskild som behöver ett registerutdrag om sig själv har rätt att få ett begränsat utdrag ur registret

1. för att kunna ta till vara sin rätt i ett främmande land eller få tillstånd att resa in, bosätta sig eller arbeta där,

2. enligt bestämmelser i skollagen (2010:800),

3. enligt bestämmelser i lagen (2005:405) om försäkringsförmedling,

4. enligt bestämmelser i lagen (2007:171) om registerkontroll av personal vid sådana hem för vård eller boende som tar emot barn,

4. enligt bestämmelser i lagen (2007:171) om registerkontroll av personal vid vissa boenden som tar emot barn,

5. enligt bestämmelser i lagen (2010:479) om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder, eller

6. enligt bestämmelser i lagen (2013:852) om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn.

Regeringen, eller i fråga om andra stycket punkterna 1–3 den myndighet regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om vilka uppgifter ett sådant utdrag ska innehålla.

En begäran om uppgifter ur registret ska vara skriftlig och undertecknad av den sökande.

Denna lag träder i kraft 1 januari 2016.

¹ Senaste lydelse 2013:853.

7 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:621) om misstankeregister

Härigenom föreskrivs att 8 a § lagen (1998:621) om misstankeregister ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 a §¹

En enskild som behöver ett registerutdrag om sig själv enligt bestämmelser i lagen (2007:171) om registerkontroll av personal vid *sådana hem för vård eller boende* som tar emot barn har rätt att få ett begränsat utdrag ur registret. Regeringen får meddela föreskrifter om vilka uppgifter ett sådant utdrag *skall* innehålla.

En begäran om uppgifter ur registret *skall* vara skriftlig och undertecknad av den sökande.

En enskild som behöver ett registerutdrag om sig själv enligt bestämmelser i lagen (2007:171) om registerkontroll av personal vid *vissa boenden* som tar emot barn har rätt att få ett begränsat utdrag ur registret. Regeringen får meddela föreskrifter om vilka uppgifter ett sådant utdrag *ska* innehålla.

En begäran om uppgifter ur registret *ska* vara skriftlig och undertecknad av den sökande.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

¹ Senaste lydelse 2007:173.